

HRS 6000 Forretningsforståelse

Studium

Høyere revisorstudium

Kursansvarlig

Sverre Dyrnes, Tor Tangenes, Ragnhild Kvålshaugen, Dag Michalsen, Siw Fosstenløyken

Institutt

Regnskap - revisjon og jus

Semester

Se studieplan for aktuelt studium

Studiepoeng

18

Mål

Fagområdet skal gi studentene en grundig og videregående forståelse for de krav og utfordringer næringslivet står ovenfor i dag og i fremtiden. Behovet for innsikt og forståelse for foretakenes aktiviteter og konkurransesituasjon slår inn på en rekke områder som statsautoriserte revisorer møter i praksis, og fagområdet vil gi et solid grunnlag og rammeverk for selvstendige og kritiske analyser og vurderinger. Fagområdet består av 5 delkurs:

- HRS 6001 Strategisk økonomistyring
- HRS 6002 Strategi og strategiske analyser
- HRS 6003 Finansiell analyse av finansregnskapet
- HRS 6004 Verdsettelse
- HRS 6005 Emner i Corporate Finance

Forkunnskaper

Innføringskurs i strategi eller plattformkurs i strategi HRS.

Obligatorisk litteratur

Delkurs 1: HRS 6001 Strategisk økonomistyring:

Adler, Ralph. 1999. *Management accounting: Making it world class*. Oxford: Butterworth-Heinemann
Artikkelsamling

Delkurs 2: HRS 6002 Strategi og strategiske analyser:

Ghemawat, Panka. 1999. *Strategy and business landscape: Text and cases*. Reading Mass.: Addison-Wesley.
Artikkelsamling

Delkurs 3: HRS 6005 Emner i Corporate Finance:

Broyles, Jack. 2003. *Financial management and real options*. Chichester: Wiley.
Kompendium bestående av utvalgte artikler/bokkapitler.

Delkurs 4: HRS 6003 Finansiell analyse av finansregnskapet:

Penman, Stephen H. 2001. *Financial statement analysis and security valuation*. Boston, Mass.: McGraw-Hill/Irwin.
Gjesdal, Frøystein og Thore Johnsen. 1999. *Kravsetting, lønnsomhetsmåling og verdivurdering*. Oslo: Cappelen Akademisk.
Del II.
Kompendium bestående av utvalgte artikler.

Delkurs 5: HRS 6004 Verdsettelse:

Penman, Stephen H. 2001. *Financial statement analysis and security*

valuation. Boston, Mass.: McGraw-Hill/Irwin.
Gjesdal, Frøystein og Thore Johnsen. 1999. *Kravsetting, lønnsomhetsmåling og verdivurdering*. Oslo: Cappelen Akademisk.
Del I.
Kompendium bestående av utvalgte artikler.

Anbefalt litteratur

Delkurs 1: HRS 6001 Strategisk økonomistyring:
Anthony, Robert N. og Vijay Govindarajan. 2001. *Management control systems*. 10th ed. Boston, Mass.: McGraw-Hill.
Emmanuel, Clive, David Otley og Kenneth Merchant. 1990. *Accounting for management control*. London: Chapman and Hall.
Frank H. Selto. 2000. *Cost management: Strategies for business decisions*. Boston: Irwin/McGraw-Hill.
Normann, Richard and Rafael Ramirez. 1998. *Designing interactive strategy: From value chain to value constellation*. Rev. ed. Chichester: Wiley.
Simons, Robert. 2000. *Performance measurement and control systems for implementing strategy: Text and cases*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.
Shank, John K. and Vijay Govindarajan. 1993. *Strategic cost management: The new tool for competitive advantage*. New York: Free Press.

Delkurs 2: HRS 6002 Strategi og strategiske analyser:
Porter, Michael E. 1985. *Competitive advantage*. New York: Free Press.
Penrose, Edith. 1995. *The theory of the growth of the firm*. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press.
Barney, Jay B. 2002. *Gaining and sustaining competitive advantage*. 2nd ed. Upper Saddle River, N.J.: Addison-Wesley.
Shapiro, Carl and Hal R. Varian. 1999. *Information rules: A strategic guide to the network economy*. Boston, Mass.: Harvard Business School Press.
Besanko, David, David Dranove and Mark Shanley. 2000. *Economics of strategy*. 2nd ed. New York: John Wiley.
Saloner, Garth, Andrea Shepard and Joel Podolny. 2001. *Strategic management*. New York: John Wiley.

Delkurs 3: HRS 6005 Emner i Corporate Finance:
Ingen.

Delkurs 4: HRS 6003 Finansiell analyse av finansregnskapet:
Stickney, Clyde P. and Paul R. Brown. 1999. *Financial reporting and statement analysis: A strategic perspective*. 4th ed. Forth Worth, Tex.: Dryden Press.
White, Gerald I., Ashwinpaul Sondhi and Dov Fried. 1998. *The analysis and use of financial statements*. 2nd ed. New York: John Wiley.

Delkurs 5: HRS 6004 Verdsettelse:
Benninga, Simon Z. and Oded H. Sarig. 1997. *Corporate finance: A valuation approach*. New York: McGraw-Hill.
Copeland, Tom, Tim Koller and Jack Murrin. 2000. *Valuation: measuring and managing the value of companies*. 3rd ed. New York: Wiley.
Damodaran, Aswath. 2002. *Investment valuation: Tools and techniques*. 2nd ed. New York: John Wiley.
Dahl, Gunnar A. m.fl., red. 1997. *Verdsettelse i teori og praksis*. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag.

Emneoversikt

Spesifiseres under hvert enkelt delkurs.

Dataverktøy

Spesifiseres under hvert enkelt delkurs.

Gjennomføring

Spesifiseres under hvert enkelt delkurs.

Eksamen

Kull 2002/2003: Evaluering gjelder for hele emneområdet Forretningsforståelse. Evalueringen er flerdelt og består av fagoppgave som gjennomføres 3. termin (våren 2003) og som teller 30%. Skriftlig individuell 6 timers eksamen som gjennomføres 4. termin (høsten 2003) og som teller 70% av karakteren. Det blir også caseløsning 4. termin i HRS 6002 Strategi og strategiske analyser som evalueres med Bestått/Ikke bestått.

Kull 2003/2004: Evalueringen gjelder for hele emneområdet Forretningsforståelse. Evalueringen består av en kontrolleksamen etter 1. termin som evalueres med bestått /ikke bestått, caseløsning i HRS 6002 Strategi og strategiske analyser som evalueres med Bestått/Ikke bestått, samt en skriftlig individuell 6 timers avsluttende eksamen som gjennomføres 4. termin(høsten 2004) og teller 100% av karakteren.

Eksamenskode(r)

Kull 2002/2003: HRS 60003 Fagoppgave som teller 30% av karakteren (våren 2003)
HRS 60004 Case i HRS 6002 Strategi og strategiske analyser (høsten 2003)
HRS 60005 Skriftlig individuell eksamen på 6 timer som teller 70% av karakteren (høsten 2003)

Kull 2003/2004: HRS 60006 Kontrolleksamen 1 time med karakter BE/IB (våren 2003)
HRS 60007 Case i HRS 6002 Strategi og strategiske analyser (høsten 2004)
HRS 60008 Skriftlig individuell eksamen på 6 timer som teller 100% av karakteren (høsten 2004)

Hjelpemidler til eksamen

Programmerbar kalkulator

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen.

Delkurs 1: HRS 6001 Strategisk økonomistyring

Fagansvarlig:

Sverre Dyrnes, Tor Tangenes

Mål:

Kursets mål er å gi studentene en innføring i hvordan økonomistyring kan bidra til å implementere strategiske beslutninger med det mål å øke verdiskapningen. I denne sammenheng vil det analytiske rammeverket for langsiktige beslutninger inkludere den utvidede verdikjeden, foretakets konkurransemessige situasjon samt beslutningens konsekvenser for kostnadsdannelsen i foretaket.

Forkunnskaper:

Forelesninger, diskusjoner, oppgaver og cases er i hovedsak relatert til nyere temaer innen økonomistyring. Det er allikevel viktig for en helhetlig forståelse at studentene behersker tradisjonelt stoff, så som grunnleggende kostnadsteori, tradisjonell kalkulasjon og budsjettering.

Obligatorisk litteratur:

Adler, Ralph. 1999. *Management accounting: Making it world class*. Oxford: Butterworth-Heinemann
Utlevert materiell

Anbefalt litteratur:

Anthony, Robert N. og Vijay Govindarajan. 2001. *Management control systems*. 10th ed. Boston, Mass.: McGraw-Hill.
Emmanuel, Clive, David Otley og Kenneth Merchant. 1990. *Accounting for management control*. London: Chapman and Hall.
Frank H.Selto. 2000. *Cost management: Strategies for business decisions*. Boston: Irwin/McGraw-Hill.
Normann, Richard and Rafael Ramirez. 1998. *Designing interactive strategy: From value chain to value constellation*. Rev. ed. Chichester: Wiley.

Simons, Robert. 2000. *Performance measurement and control systems for implementing strategy: Text and cases*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.
Shank, John K. and Vijay Govindarajan. 1993. *Strategic cost management: The new tool for competitive advantage*. New York: Free Press.

Emneoversikt:

- Økonomistyring i perspektiv
- Virksomhetsstyring (I): Balansert målstyring som strategisk verktøy
- Virksomhetsstyring (II): Mål, incentiver og adferd
- Virksomhetsstyring (III): Styring av desentrale enheter
- Virksomhetsstyring (IV): Styring av intellektuell kapital
- Kostnadsanalyse (I): Strategisk kostnadsstyring (SCM)
- Kostnadsanalyse (II): Cost Management

Dataverktøy:

Ingen spesifikke behov.

Gjennomføring:

Kurset vil gå over 25 timer i 3. termin og vil bestå av forelesninger, diskusjoner og studentpresentasjoner. Det kreves at studentene er forberedte til undervisningen, og at de er aktive deltakere.

Delkurs 2: HRS 6002 Strategi og strategiske analyser

Fagansvarlig:

Ragnhild Kvålshaugen, Siw Fosstenløy, Sverre Dyrnes

Mål:

I forbindelse med revisjon, attestasjon og rådgivning har revisor behov for kunnskaper om og forståelse for faktorer som påvirker bransjers attraktivitet, selskapenes risiko og deres historiske og framtidige verdiskapning. Et systematisk og velstrukturert rammeverk for hvordan analysere selskaper og dets omgivelser finnes i fagområdet strategi. Formålet med dette kurset er å gi solid innsikt i hvordan selskaper kan analysere, utvikle og implementere strategier som gir konkurransefortrinn i dynamiske og komplekse omgivelser, og teknikker, verktøy og datakilder for strategiske analyser står sentralt. På denne måten vil kandidatene få en faglig plattform som muliggjør kritiske analyser av de forutsetninger og antakelser som såvel revisorer, ledere, investorer og andre tar i bruk når fortiden skal forklares og framtiden prognostiseres.

Forkunnskaper:

Innføringskurs i strategi eller plattformkurs i strategi HRS.

Obligatorisk litteratur:

Ghemawat, Pankaj; *Strategy and business landscape: Text and cases*. Reading Mass.: Addison-Wesley 1999
Artikkelsamling

Anbefalt litteratur:

Porter, Michael E. 1985. *Competitive advantage*. New York: Free Press.
Penrose, Edith. 1995. *The theory of the growth of the firm*. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press.
Barney, Jay B. 2002. *Gaining and sustaining competitive advantage*. 2nd ed. Upper Saddle River, N.J.: Addison-Wesley.
Shapiro, Carl and Hal R. Varian. 1999. *Information rules: A strategic guide to the network economy*. Boston, Mass.: Harvard Business School Press.
Besanko, David, David Dranove and Mark Shanley. 2000. *Economics of strategy*. 2nd ed. New York: John Wiley.
Saloner, Garth, Andrea Shepard and Joel Podolny. 2001. *Strategic management*. New York: John Wiley.

Emneoversikt:

- Hva er strategi?

- Konkurransemessige fortrinn og verdiskaping.
- Ekstern analyse.
- Intern analyse herunder presentasjon og drøfting av ulike verdikonfigurasjoner med tilhørende ressursportefølje.
- Strategisk analyse i praksis.

Dataverktøy:

Ingen spesifikke behov.

Gjennomføring:

Kurset vil gå over 25 timer i 4. termin og vil bestå av forelesninger, diskusjoner og studentpresentasjoner. Det kreves at studentene er forberedte til undervisningenn, og at de er aktive deltakere.

Delkurs 3: HRS 6005 Emner i Corporate Finance

Fagansvarlig:

Sverre Dyrnes, Dag Michalsen

Mål:

En viktig del av det å ha forretningsforståelse er å ha innsikt i også de problemstillinger som er knyttet til en bedrifts investerings- og finansieringsbeslutninger – "Corporate Finance".

Problemstillingene knyttet til investering og finansiering har ofte ulike aspekter som;

- strategiske
- kontraktsmessige
- etiske
- finansøkonomiske

Kurset har som mål å dekke emner innen "Corporate Finance" og tilgrensende områder som er relevante for en revisor – både i revisjonsøyemed og i tilknytning til rådgivningsoppgaver.

Forkunnskaper:

Innføringskurs i finans eller plattformkurs i finans HRS

Obligatorisk litteratur:

Broyles, Jack. 2003. *Financial management and real options*. Chichester: Wiley.
Compendium bestående av utvalgte artikler/bokkapitler.

Anbefalt litteratur:

Ingen.

Emneoversikt:

- Finans og "Corporate Governance"
- Risikokapital i private selskaper
- Eierverdi i effisiente markeder
- Opsjoner og derivater
- Verdsettelse og realopsjoner
- Kapitalkostnad og skatt
- Kapitalstruktur og skatt
- Dividende og skatt

Dataverktøy:

Excel.

Gjennomføring:

Kurset vil gå over 25 timer i 3. termin og vil bestå av forelesninger, diskusjoner og studentpresentasjoner. Det kreves at studentene er forberedte til undervisningen, og at de er aktive deltakere i undervisningen.

Delkurs 4: HRS 6003 Finansiell analyse av finansregnskapet

Fagansvarlig:
Sverre Dyrnes

Mål:

Finansregnskapets målsetting er å gi brukerne relevant informasjon om periodens verdiskapning og finansielle stilling. Det er imidlertid mange faktorer som påvirker tall og opplysninger i finansregnskapet og det kan være mange forhold som medfører at finansregnskapet gir et ufullstendig bilde av bedriftenes realøkonomiske utvikling og stilling. Muligheten for at regnskapsinformasjonen er omgitt med "støy" stiller krav til kritisk analyse og bruk av finansregnskapet til ulike beslutningsformål.

Målsettingen med dette kurset er å gi et systematisk rammeverk for hvordan regnskapsinformasjon kan bearbeides, tolkes og forstås samt oppøve studentens evne til å se regnskapsinformasjon i lys av finansiell teori, strategiske valg og bransjens realøkonomiske utvikling.

Forkunnskaper:

Det forutsettes gode kunnskaper innen fagområder som regnskap og skatt.

Obligatorisk litteratur:

Penman, Stephen H. 2001. *Financial statement analysis and security valuation*. Boston, Mass.: McGraw-Hill/Irwin.

Gjesdal, Frøystein og Thore Johnsen. 1999. *Kravsetting, lønnsomhetsmåling og verddivurdering*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Del II.

Compendium bestående av utvalgte artikler.

Anbefalt litteratur:

Stickney, Clyde P. and Paul R. Brown. 1999. *Financial reporting and statement analysis: A strategic perspective*. 4th ed. Forth Worth, Tex.: Dryden Press.

White, Gerald I., Ashwinpaul Sondhi and Dov Fried. 1998. *The analysis and use of financial statements*. 2nd ed. New York: John Wiley.

Emneoversikt:

- Introduksjon - hvordan definere og måle verdiskapning
- Strategianalysens betydning for den finansielle analysen
- Incentiver og regnskapsinformasjon - kritisk evaluering av regnsdata
- Regnskapsstandarder og regnskapsposter av særlig betydning for den finansielle analysen
- Reformulering av regnskaper for analyse- og verdsettelsesformål
- Reformulering og analyse av kontantstrømmer
- Sentrale nøkkeltall for analyse av effektivitet og risiko
- Sentrale nøkkeltall for verdsettelse
- Analyse av lønnsomhet
- Analyse av vekst
- Utvikling og analyse av prognoser

Dataverktøy:

Excel.

Gjennomføring:

Kurset vil bli gjennomført over 25 timer i 4. termin. Kurset gjennomføres som en kombinasjon av forelesninger, diskusjoner og studentpresentasjoner. Det kreves at studentene er forberedte til undervisningen og at de er aktive deltakere.

Delkurs 5: HRS 6004 Verdsettelse

Fagansvarlig:

Sverre Dyrnes

Mål:

Verdsettelse skjer ofte i forbindelse med transaksjoner som f.eks. oppkjøp, fusjoner, fisjoner, generasjonsskifter, børsintroduksjoner; i forbindelse med fastsettelse av regnskapsestimater eller i forbindelse med overvåkning av verdiutviklingen i selskaper. Temaet integrerer en rekke

av temaer som studentene har blitt eksponert for i tidligere kurs hvorav de viktigst er jus, skatterett, finansiell økonomi, strategi og regnskap.

Verdsettelse krever et helhetsperspektiv på selskapet, dets omgivelser og rammebetingelser. Målet for dette kurset er å gi studentene en grundig innsikt i ulike verdsettelsesmodeller samt gjennom arbeid med cases gi studentene anledning til å anvende tverrfaglig innsikt i ulike verdsettelsessituasjoner.

Forkunnskaper:

Det forutsettes gode kunnskaper innen fagområdene regnskap, skatt, jus, finansiell økonomi og strategisk analyse.

Obligatorisk litteratur:

Penman, Stephen H. 2001. *Financial statement analysis and security valuation*. Boston, Mass.: McGraw-Hill/Irwin. kap. 3-6, 17, 20, 21

Gjesdal, Frøystein og Thore Johnsen. 1999. *Kravsetting, lønnsomhetsmåling og verdivurdering*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. Del I
Kompendium bestående av utvalgte artikler.

Anbefalt litteratur:

Benninga, Simon Z. and Oded H. Sarig. 1997. *Corporate finance: A valuation approach*. New York: McGraw-Hill.

Copeland, Tom, Tim Koller and Jack Murrin. 2000. *Valuation: measuring and managing the value of companies*. 3rd ed. New York: Wiley.

Damodaran, Aswath. 2002. *Investment valuation: Tools and techniques*. 2nd ed. New York: John Wiley.

Dahl, Gunnar A. m.fl., red. 1997. *Verdsettelse i teori og praksis*. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag.

Emneoversikt:

- Introduksjon til verdsettelse
- Dividende- og kontantstrømsmodeller
- Superprofit modeller
- Substansverdimodeller
- Estimering av kapitalkostnad
- Rabatter og premier
- Verdsettelse av gjeld
- Due diligence

Dataverktøy:

Excel

Gjennomføring:

Kurset vil gå over 25 timer i 4. termin, og gjennomføres ved en kombinasjon av forelesninger, casearbeid og studentpresentasjoner. Det kreves at studentene er forberedte til undervisningen og at de er aktive deltakere.